

रा. प्र. अ. अ. अ. अ.

॥ सोमकारिका ॥ पत्र ७ ॥

Handwritten scribbles or marks in the bottom right corner.

१
 ३ श्रीगुरुभ्योनमः ॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥ अथसोमकारिका ॥ आर्ग्यविद्यत्प्रवृणीतवाकंसोमप्रवादिच । राजमानं सोमप्रवाकोक्तिर
 मुख्यसोमोमधिष्ठाता^{त्या}दिकत्रक्षत्रिजादि ॥ १ ॥ महन्मइत्याकपतिष्टतेतमध्वर्युपूर्वलिजिण्वकुर्युः ॥ होतारिकोयज्ञइतीहपृष्ठेत्काद
 क्षिणेत्यत्रतदुत्तरे^{त्तरे} ॥ २ ॥ अग्निर्मइत्यदिचयाजमानंपर्कश्चसक्षेभ्युदयः^{यते} । एवंयद्भिर्निर्मथितेचरोप्यद्रव्यंविभद्यप्रणये
 य^{त्} ॥ ३ ॥ प्रथमांततृतीयांतपदोक्ताइहदेव^{त्त} ॥ अध्वर्युर्ब्रह्म^{त्त} । प्रथोमैःसोमवेषणं^{त्त} । अयंप्रणीयापिनगप्तहोता^{त्त} । वा
 त्स्तिरत्रदेवःत्यत्काग्निमारुच्यदीक्षणीयांप्रणीतिमात्रेयजमानो^{त्त} । आह ॥ ५ ॥ स्वदक्षइत्येतद्वारवपक्षेहोतःपुस्ततादथदीक्षणीया
 ॥ स्याद्दीक्षणीयंहविरवमूहोत्रतंसंस्थाद्देतिरेण ॥ ६ ॥ नभूपतेहंनचराम आशीनस्वामिभागोनचक्षिणात्र । संपत्नीयंप्रागिहदेवपस्य
 ॥ अश्वेडयासंस्थितिरत्रकार्या ॥ ७ ॥ आरभतःप्राग्यदिहोमकालो^{त्त} । वाग्निहोत्रत्वथदीक्षणीया । प्रधानयागात्पुरतोयदिस्यात्तदे
 वहोमःपरतोहोमः ॥ ८ ॥ सर्वेचतेवाद्भियमाःप्र^{त्त} । इह^{त्त} । इतिपावमानीः । इन्द्रःसुनीतीरहितंजपेद्यदेवादिरछिद्रत्तोनुवाकः
 ॥ ८ ॥ आप्यायनान्योद्ग्रेहणपुत्र^{त्त} । देवाश्चतुर्थ्यंतपदेश्व^{त्त} । आध्वर्यवेषुप्रथमांतवान्यास्युःपंचमेपंचसुचापिपंसुः ॥ १० ॥ पृ
 हतोस्यात्सवितान्चदेवकालात्मकोध्वर्युरिहामृणादि ॥ अक्वसामयोरदिचयाजमानंयावद्देवेकुंप्रकुरीरकर्म ॥ ११ ॥ आवेद्यचा
 ॥ अदथयात्रतंनु । वेष्टीस्थतुप्र^{त्त} । वनि^{त्त} । देवी ॥ येतेशिवाइत्यमिमृश्यनाभिंपत्नीतुत्तृष्णीव्रतयेषुपूषा ॥ १२ ॥ मध्यरात्रेव्रतंपीत्वाथ
 ॥ ग्रेत्वंप्रागुदङ्मुखः ॥ स्वधेदुपद्युषंबुध्वात्वमग्नेनांतराभवेत् ॥ १३ ॥ इयंतेयज्ञिययोमुंचपृथिव्यासंभवेतिच ॥ इदंत्वमग्नेविश्वेद्येपु
 नसा^{त्त} । चयात्रतं ॥ १४ ॥ सोमवेषणमत्राहंत्वदाहुंकान आदिकं ॥ स्यान्मक्षणंस्यात्यपिपात्रकोरुध्रवोसिचाद्रैभ्रुवनस्यसूर्य ॥ १५ ॥

इष्ट्यायाजा नचसादयेत्सुचो न ह्याच भ्रागोयति पंचहोता ॥ पंचाहुतीनामपि पूर्वमेव चतुर्षुदध्विस्वदितेरदित्याः ॥ १६ ॥ यामा^{तु}तोयदा
दि^{नस्वा}मि भ्रागोत्रयं रुत्रिधावा ॥ चतुर्षुयथादिपुनेन्हितिः स्यात्संभ्रावहोमादिह संस्थितेष्टिः ॥ १७ ॥ तूष्णीं ध्रुवाप्ययनमत्रहोमे देव
त्रसोमक्रयणी प्रदेवा ॥ १८ ॥ त्रुपस्थितिः सोमनिपापकर्मसोमक्रयं द्यौधयचापि पंथा ॥ १९ ॥ कृत्वारवेरुपरथानं राजदाणपण
क्रया ॥ उक्तासोमं तद्रत्येतत्गवेत्येपेति निर्दिशेत् ॥ २० ॥ तस्या इति जपं कृत्वा उस्मेद्योतिः प्रपद्यते ॥ एषविंशतिगोक्षेपराजक्रयविधि
स्मृतः ॥ २० ॥ यावत्सोमं तद्रतीह कुर्यादिशेति निर्दिश्य जपेत्सुतस्याः ॥ एषाहिरण्यं त्वजधेनुवत्सः सांडो ह्यनड्वा मिथुनो च गोवौ ॥ २१ ॥ वा^न
पृथस्थितिवाससिरस्या एतानि सप्तत्रिंशत्क्रयेपि ॥ २२ ॥ तूष्णीं स्तुकां यच्छति पत्यरस्मेद्योतिः प्रपृत्वा नडु होवि मोकात् ॥ २३ ॥ मुं^{दु}त्तु पूर्वव
रणस्य स्कंधे भविष्यत्त उन्मुक्त इतीष्टि रूर्ध्वं ॥ यत्र कृष्णमंत्रे तु यथार्थं गहोद्वा विंशतिदिसमिधा विधि स्यात् ॥ २४ ॥ त्वया वेषकारुत्वार
यपत्नीं मंत्रक्रमेणैव निरुप्य पंचाष्टं तु तूष्णीमनु निर्वपेद्विदं विष्णुस्तु देवोत्रह विष्कृदंते ॥ २५ ॥ सुव मोक्षेन होय वारणं वरुणा
मंत्रेण चादाय सोमं ॥ अछिद्रपत्रः प्रजोर्वत रिसं स्यातात्सुसासंदिक्कति पूर्वं ॥ २६ ॥ प्राग्वंशी म^{दु}रुपैतियाते निमंत्रेण ससो
मरा ॥ सदक्षिणेनाहवनीये मेत्यत्रांसंदिक्कस्वपते समंत्रं ॥ २७ ॥ तलोवक्षादिचितसु^रगा इत्यानुडाश्रवत्तु होतृसाद्यः ॥ अ
ग्निर्हृतिः पशवन्सामिश्रेयस्त्वया बोप मृतं समं व्यादा ॥ २८ ॥ प्रधानयोगे त्वनु मंत्रणं स्यादन्नाद एवापि न वेदुपांशु ॥ न स्वामिना
शाल्मलीवात्मका मीषु च देवताः क्रमात् ॥ २९ ॥ प्रजापतौ त्वामनसीति जिघ्रेत्प्रजापतिर्देवतमत्रहोमे ॥ स्तुत्यातुकु हांयदिपौर्ण

२

स्यात्संज्ञारणस्यादथचेदशक्तः ॥ ३० ॥ प्रवृज्जनसंप्रणं च सुत्यागतं न कुर्वामतरा बसुत्या । सुत्यासिनी वारिगता भवेच्चेददीक्षितस्या
 पिचसंप्रणः ॥ ३१ ॥ स्त्रोत्तुहोतृ महावीरान् हत्वा पूर्वैर्गणैरौहिणो । स्वयंपश्चाद् जंनग्निं यथासूत्रं तु सादयेत् ॥ ३२ ॥ इंद्राश्चिप्यामतित्याग
 स्तत्स्त्वष्टकृतहुतो । ऊष्मानुमंत्रणे देवाः ताः सूर्यस्थरश्मयः ॥ ३३ ॥ तृष्णीं कंसमिदाधानं मंत्रे देवः प्रजापतिः । अग्निहोत्रं च प्रश्नाहा प्र
 ञ्जय पवर्ग्ययोः ॥ ३४ ॥ यदास्त्रमंत्रे दशाधा विभक्ष्यन्ती नयेकां सती । प्रियं गन्तुं वेदक्रियाथोपहृतादिपरस्त्रेण अशक्तस्योवा
 षिपुः ॥ स्तीर्ये रित्या ब्रह्मसदा विकुर्यात्स्युमग्निहोत्रादिपवित्रकृत्यं । प्रैग्निमादिस्त्वथ यज्ञयोगस्तच्छिदिपताः पुण्ड्रणं च ॥ ३६ ॥ ब्रह्म
 त्तनुज्ञात इहोत्तरस्थां परिग्रहः प्रेषकरावनेजः । इष्ट्यादिचास्त्रग्रहणं प्रवायाः प्रोक्षेध्मवेदी त्विहसूर्ययोगः ॥ ३७ ॥ सत्रेव चाधारसमि
 ष्ठु घयासप्रस्तरे द्वे विधृती च साद्ये । तथोस्तुवांसदनमिष्टमत्रमंत्रासाद्यो घ्रुवकः स्तुवोच ॥ ३८ ॥ ताविति द्वावपि मंत्र्यपश्चादा
 च विष्वस्यपिचेवमेव । अयं ममाग्नेः पृथिवी निहोता वेदं सिष्टाया देतु सामिधेयः ॥ ३९ ॥ दशांगिरादिहूवरस्य मंत्रः सकृत्कृत्वा द
 थपंच होता । आप्याय्य हूवा सुपशुन् गतं युथथाधिकारं प्रकृतौ तथा स्यात् ॥ ४० ॥ आदाय मंत्रेः सकृदेव गवायजे दयाश्चि
 थसोममिष्ट्वा ॥ विष्णुं यजेदधिरसीत्यनेन हुतानुमंत्रस्तिष्ठणं प्रतीत्य ॥ ४१ ॥ ध्रौवास्त्रुवेणोपसदं हुं होति अग्नीन्मदतीति
 धनिह्वति ॥ तिनैक द्वित्रिपंचस्वेक द्वित्रिपंचसु । तेष्वथ प्रक्रमे पाशाः पृष्ट्यादावपिचेष्यते ॥ ४२ ॥ पृष्ट्यायां कृतचिह्नेषु
 पाशयोरपि शंकवः ॥ विमाने पाशयोर्मध्ये प्रक्रमे द्वादश स्मृताः ॥ ४३ ॥ द्व्यष्टाभिः प्रथमे शंको ग्रेणो पंचदशस्त्वया द्विती
 ये च तथाष्टासु तृतीये च पुनः सदः ॥ ४४ ॥ पादौ नैका दशासु द्वा तद्दस सदशस्त्वया पंचमे पंचस्वकेषु स्यातामाग्नीध्रश्च

स्वा ३

घ १

प्र ८

३

लोचको ॥४५॥ षष्ठेपादो नव ग्रीयमष्टमेमनुपूर्त्तरः। व्यत्यस्तयाह विधीनि नवमेपंचसुस्मृतं ॥४६॥ रुद्रैर्द्वैतृतीयेरुद्राद्
 शोचं प्रत्तर ॥ अंत्ये रुद्राद् दशस्वोसौसौमिकी सपरिच्छदा ॥४७॥ वेद्यां तु पदमानायां धिष्या अष्टदशांगुलाः ॥ अंतरालं तु धिष्याना
 पादोनाष्टांगुलं स्मृतं ॥४८॥ पदमानायदावेदिर्युगमात्रातदोत्तरा ॥ मीलैव मुत्तरां वेदिं क्षियेदेका दशांगुलं ॥४९॥ पश्चात्ततस्तद्वै
 त् दक्षिणोत्तरत क्षिपत् ॥ चात्वालमध्यतुल्यांश छयया तस्यशंकवः ॥५०॥ चतुष्पदेन दंडेन मीयते त्रिकचतुष्कयोः ॥ मीयते सौमि
 कावेदिः प्रक्रमेद्दशंगुलं ॥५१॥ अदौ त्रिषु नव व्येकचंद्रद्विशरषु द्विषु ॥ एकैक द्विशरैकेषु शंकवो दशापंचच ॥५२॥ षट् त्रिंशिका मा
 नरुद्रस्तस्यां व्यष्टेपुलक्षणं ॥ विमाने पाशयोर्मध्ये प्रक्रमाद् दशस्मृताः ॥५३॥ श्रोणी पंचदशस्वाधे स दोनंतरतु यथाः ॥ तत्को
 पंचमो नेषु मा स्करेषु दशास्वपि ॥५४॥ सृतीये व्यंतरा धिष्यासो षां प्रादेशतोत्तरमः ॥ रुद्रेषु सप्त दशासाकूपादो निते धिह ॥५५॥
 नाग्नीध्रं तं पंचमे तु धिषिथौ द्वादश स्मृतौ ॥ षष्टे स्यात्पंचके धानं च्याश द्वितया न्वितौ ॥५६॥ सप्तमे प्राग्बदाग्नीध्रं नवमेमनुपू
 क्रः ॥ एकादशेह विधीनि पादौ व्यत्यस्य पूर्ववत् ॥ षोडशस्तद्वै हीनेषु ॥ मित्रो द्वादशो भवेत् ॥ शंभोत्तरवेदिस्थ त्साद्धे द्वय उपात्यो
 ॥५८॥ अंतिमेद्वादशस्व सौसौमिकी सपरिच्छदा ॥ पुरः पश्चात्सदो धानात्पुनरेत्प्रक्रमपंचकं ॥५९॥ दक्षिणतः वेदीमपश्चात्त्रिंश
 क्रमात्पुनरेत् ॥ पार्श्वे द्वये प्रक्रमो चांगुलिद्वयसंयुते ॥ अरत्रिंशत्संयुत्स्यादुपरवाणां त्सां ॥६०॥ वि... लयावेदि रशोप
 रक्तवतुः ॥ युवति श्वतस्या वि... दिकं दक्षिणनिः सरातं स्यात्त्रिः स्तनं स्यादथ चूपकर्म ॥६१॥ रथात्तवेष्ट्य मुखं पत्या ह
 द्वा दक्षिणतः खरं ॥ विधाय लीय आचम्य रं त्यंते वेष्टनं होत् ॥६२॥ अम्बानुप धीत्तरवेदिके कृद्या घारणादि क्रियते समस्तो अ

रणप्रभृत्यमायेषुगतेषुतत्र ॥७७॥ ब्रह्मातदध्वर्युकरेप्रदायराजानमित्यादिवथाहुतांतं ॥ आस्तेसराजानमथप्रपाद्य
 कृष्णाजितःस्यास्तरणादिकुर्यात् ॥७८॥ अथेनमाधाव्रतवाग्विसर्गाद्यष्टायवाध्वर्युरथैतदादि ॥ वैश्वानरांतंकुरुतेतथेष्वा
 वहिश्चसाधतु ॥ ७९ ॥ यत्प्रोक्षणीनामभिप्रंरणादिममेतिचातंपशुबच्चपंच ॥ आध्यादिसंयज्ञपतिर्यदंतंमखस्यचादि
 वरांतमिष्टं ॥८०॥ ब्रह्मविद्यंतिमानीषत्राब्दुक्तेहोमेकृतेहुष्टुर्वेतिदेवःसरस्वतीस्वात्घृतवत्यथादिप्रमुंचमानंहुतेतु
 होमे ॥८१॥ शामित्रकंप्राजदितानुदक्षिणद्वारेणनिर्हस्यपरित्यलीयं ॥ मध्यात्रुयूपाहवनीययोर्हरत्तथोल्मुकंचाहवनीयतःपृ
 थक् ॥८२॥ शामित्रकेतप्यवपामुपस्थितिः ॥ सर्वक्षिपेदाहवनीयउल्मुकं ॥ चात्वारसंमार्जनमत्रसुब्रह्मण्यादिकस्याद्वसतीत्र
 रीत्रः ॥८३॥ प्राशित्रमार्गश्रुवत्करे ॥ तिसन्नाभिमत्रेपृथिवीतिहोतः ॥ अतंहवीत्यादिपशादिवस्याद्वनस्यतौघ्रौवसमाप्तिरिष्टा ॥
 ८४ ॥ संपत्तियं प्रागिहदेवपत्न्यामांसउचासंस्थितिरत्रकायी ॥ दैष्टं पशौप्राजहितेत्रपत्नीस्वकर्मकुर्यात्सवनीवर्षा ॥८५॥ श
 ामुखीनिजकालइध्मावहिश्चरसाद्यंसहकाष्टमुक्षुंस्थातापिसाचंनदिहापिदुग्धात् ॥ ८६ ॥
 अग्निपंचैवममंत्रकाणिदोद्यातितप्यानिचलौकिकेभ्यो ॥ उाशिरादिसंघिब्रमित्रावन् ॥ ८७ ॥ शोबाद्वयप्रस्त
 मवमध्यायाजोत्पास्यात्परिभोजनक्षयी ॥ त्रिवृत्यश्रुं हन्मंरुकुकुंभीलेपस्तिमौपर्णपरिस्तुभौदे ॥८८॥ घेदेवृतंजागरण
 हिपलुब्रह्मा ॥ ८९ ॥ वाक्ष्यंशत्रिशेषे ॥ अत्येकमंत्रादिपदैर्विशिष्टःसोभोभवद्यज्ञतस्तेषुदेवः ॥९०॥ उपांतैरेद्रामंत्राश्चिशुत्रो
 मंयत्वादिग्रहाः ॥ दध्यंश्चदाभ्यादित्यध्रवचंद्रोआधपूतनाः ॥ ब्रह्मवितिग्राह्यदध्यंश्चदाभ्यचमसेषुचांभवषोडशानोक्ताव

त ३

वृ ४

४

४३

आदित्य श्यामि पात्रयोः ॥ चतुरस्रो ब्रह्मचमसो होतुस्तु परिमंडलः । पृथुस्तु यजमानः स्याच्चक्रद्वारं रूच्यते । प्रज्ञास्तुरवतष्ट
 स्यादुत्तरे ब्रह्मसंज्ञितः । पौतुरग्रे विशाखीयान्नेष्टुर्दक्षिणवर्त्रैकः । अथाकाकस्य रास्नावाराग्नीध्रयमथूरवकः । सधावृतः सद
 स्यसेत्येतच्च प्रसलक्षणं । संसनामेव जाकारश्चमसाश्चतुरस्रकागते दंडविकारास्तुरत्यक्त्यांतरपिच । अममहपतइत्यादिस
 वीशाखासुखीयके । अग्नीसोमवदाध्यानि युनजेवाप्तिमंत्रणं । आरुच्यमंत्रस्य प्रवेत्प्रजापतिब्रह्मावदेवोत्ररूपं च होता । अत्रादिस
 चंद्रसोमराजन् प्रातर्भनस्थात्करावनेजः । शूर्पद्वयंसाकमुत्तुरवलेनमखातिपत्याः प्रणी । मदंती ॥ प्राशित्रेदेवातदेहाथ
 वादीवषायवामत्रयविव्रणी स्त्रुक । गडात्पुरस्तादधिवापतस्त्रीभिरुप्यचंद्रद्वयमन्यपात्र्यां । घम्री । चचायुषं चतुं दुलात्घानाः
 कर्णार्थकृताः कपाले । व्रीहीननूहेन कृते वनालेधि श्रित्यडाशंदधितप्रये गः । सूर्यादिमंत्रेतिषोविष्मातघानारत्तनान्येदितरेष्वरूहः ॥
 घानास्तु तूष्णीमभिधार्य लाजान् मंत्रेण तूष्णीमितरद्धविश्व । स्येनंतइत्यत्रनुतेद्वयोर्वाघानासुनान्येषुमवादिस्वामंत्रस्यगो
 पास्तु श्रिताः पुनश्चलातां जनितारोमतीनांचघानाः । उद्वास्यतेथामिति ताविभद्यघानार्थपिष्टान्यपिचाद्यमिश्रं ॥ इष्टीप्रतिष्ठाप्य
 ततोयवत्वात् लाजानथोद्वास्यधुवादिमंत्रात् । अस्त्रादिमंत्रेषवणानिस्थमानुषाणिप्रतिवोनखेषु । लाजान्सोमोप्याद्रयइत्यनेनस्त
 जानुपारस्तस्तुशपिशमी ॥ अद्रयोतेवरक्षश्चवषवृद्धाः प्रवृद्धचहैस्तेनरक्षसोभागः प्रतिष्ठाप्यसमंत्रकं । मंत्रेणोद्वास्यडा
 शंचप्रतिष्ठाप्यमंत्रकं । उद्वास्यदुहेतिततः पयस्याक्षिपेद्वयोर्वाजिनसेचनांतं ॥ शृणोतुमंत्रस्यतथाप्तिरापोग्रावणं एवंसवित
 चदेवः । प्रेहीतिवाच्यं प्रतिपलिसर्घाः स्यालंगृहीत्वापृथगेवयातु । आपोशुहोमैघ्रिहोतौतथाग्निः प्रजापतिस्त्ववदधिग्रहस्योतो

५२

७२

तूष्णीं

माज्यो रप्ययमेव देवतामस्त्वदानीं कथांशु हुतो प्रजापतिः। हुत्वा^ठ कंचिदुप^{पु} कथं^{पु} केव प्रक्षः सदसीहचांशुः। प्रात्रश्चाचास्थय
 लेसे धि रणे वीद्धवीवृष। मानेरनागसस्त्वा मास्कात्तद्रप्सोवाचस्पतिर्द्वा प्राणस्त्वयो पांशु हुतो तथेद्रांतर्धामिकेनाग्निषवो द्विरादिताः।
 स्वाहात्वेत्यादि मंत्रानेन ग्राहकृतिरिष्यतो उद्गातृतः परेणैव प्रवस्थातीं समाहरेत्तद्रांद्रो वेष्टुषहोमानाद्याद्वाराणां प्रजापतिः। स्वुत
 द्वास्त्वस्य मंत्रस्वरथीणामंत्रइष्यते। प्राणद्यानादवश्रोत्रोत्सांगायुस्तेपशुस्तना। तेजसो जसेव चसे विष्णोरिंद्रस्यको सिसोमः। अध्वरो
 यज्ञइत्यस्मिन्नत्र तर्ज्यंताश्च देवताः। प्रसिद्ध देवताणां तु ग्रहाणां देवताश्च ताः। होतुर्ब्रह्मण उद्गातुर्यष्टुः शास्तुश्च शसिनः। पोतुर्नेष्टुः
 थाग्नीध्रश्च मसोमयनक्रमः। परमात्मा तत्स्विद्रो देवशुक्रचमं गिनि। सर्वत्रानुवषट्कारो देवो ग्निः स्विकृन्मतः। एषेतरुद्रभा
 गैस्त्रोवास्तुपतिश्च वेदा मित्रावरुणदेवः प्रशास्तु च मसोमतः। ब्राह्मणा ब्रह्मश्चंद्रः पोतुर्मरुत इत्यपि। अग्निश्च देवपत्यश्च ल
 क्षानेष्टुरिहोदितः। अग्नीध्रो ग्निरेन्द्राश्च रक्षावाकस्य देवते। अध्व^{पा} इद्वि देव प्रक्षेडाच मसाश्च^{पा} देवो होता मसोमत मध्वर्युः रीत्वासे
 प्रोक्तमानयेत्। अध्वर्युभ्यामथ स्पृष्टं पिबेद्धोतोपहृतौ। स्यात्तोपहृतौपीत्वा सर्वसंपातमादुवेत्। गोंद्रस्य वाय प्रक्षस्याद्वितीय
 नसमा मता। उत्तरग्रहयो प्रक्ष्यः संपाताश्च तथा भवेत्। उग्राद्याके प्रविष्टे चने जनीः सादरे इत्सु। इंद्रयो मरुतस्त्वष्टात्वग्निरिं
 द्रस्तुपचमः। स्यान्मित्रावरुणो षष्टे द्रविणो दाश्च लृषथां अग्नि^{ना} वग्नि गृहपा मध्वाद्याश्च तीवः क्रमात्। होपोनेग्नीत् प्रप्रहो
 पोने उहो होइते क्रमात्। स्तोत्रशरथेथवा मूढहोमः पथिकृते ग्रथे। ऊमाऊ व्याश्च काव्याश्च पितरः सवनत्रथे। अग्निं नरो यज्ञ
 तनूः स्वयस्त्रिंशद्रप्सोय दद्धुर्चतुष्टयं। देवांजनं सप्तजयो मनो धौष्ट्यादयो व्याहृति मिश्च होमः। यऊ मिरा देयै रग्निमंत्र
 यो

ति०

पं. अत्रान्त्रमन्मन्त्र तथे मिमीते। अग्निर्वैश्वानरो देवः प्रशास्तः प्रसुसर्पतः ॥ ७ ॥ इति प्रातःसवनं ॥ ७ ॥ अथ माध्यंदिनं। उपा
 वहंत्यनिष्पन्नाः सौम्येष्टीष्वशीत्वयज्ञा प्राक् ^{हवा} अत्रावी वृधांते स्यादिहामाद्रप्स इत्यपि। वनीयनिर्वापहविष्कृदंते पशुं विशांस्त्या
 अपणतमत्रात्ततोवरक्षादिनिनीयत्संप्राशित्रमार्गं तु पवित्रसर्गः। संप्रत्यराजाभ्युपयादिमंत्रैः श्रेन्द्राय विश्वेपतिपंचहोता। द्वोस्त्रे
 परिचा मांगेषु धेवींद्रविशोश्चतौ। श्रुतो स्यात्माश्रुताः पुष्टिं प्रेंद्रविश्वेष्टसः प्रुषः। स्याद्वा ऋसुपणे स्थयथज्ञदेवो विष्णोत्वसोमः कल
 शोक्षसोमः। इंद्रस्तु देवो दधिघर्म होमे भक्ष्यस्त्वसोभूमिषोडशीति। वनीयासादनं यज्ञोस्य यथोने भमेति च। इंद्रो मध्यंदिनं देवो होत्रा
 यागेषु पटस्वपि। गृहीत्वा प्रवरण्यं त्रिः पंच वा दक्षिणा वशात्। दक्षिणानां चतुर्भागं पंच विशांति ॥ इति। इत्यात्महविजादीनामकर्तुं यु
 गपावकाशापत्युस्तुथोवइत्यादिहिरण्यं पूर्णपात्रकं। अग्नी द्वि होवाक्रुत्रमन्मनो ध्यप्रोहात् चक्षुषी होत् श्रोतुं प्रलि प्राणं प्रस्तोरुश्चक्षुरि
 त्यपि। यावस्तुद्वाचमुन्नेतः प्राणं सुब्रह्मचक्षुतत्। प्रतिहश्चक्षुरि त्येतत् स्तमसो गा निवाससा। प्रथयाशक्तिदोनेन स इत्यात्माग
 वाक्रयः। हिरण्यपाणि रध्वर्युः रवसेनेनयेति च। पशुरात्रे यज्ञानादि विषाण प्रासनांतं कं। ऋत्विङ् नमस्कृदंते तु विषाण प्रासनं भवे
 त्। वैश्वकर्म्मण होमाणां क्रमो यत्रैव लक्षते। यज्ञघोरा अनघ्यात्सोये भक्ष्य नमः पितः। यज्ञादीनां त्रयाणां तु विश्वकर्म्मैव देवता। पर
 मात्मा द्वितीयस्य पितरत्समस्य तु। इंद्रो मसुत्वतीयस्य मसुत्वां देव इष्यते। मैत्रावरुणावत् भक्षः पुरस्ताच्चक्षुषोर्नीहि। विश्वे देवाश्च
 मसुत्वा इन्द्रस्य सवनाहुः ॥ ७ ॥ ततस्तृतीयसवनमादित्यग्रहपूर्वकं। मंत्रत्रयेत्पयाम आदित्यग्रह इष्यते। होतृनिग्रत्यास्थयने
 सोत्रं धाजीपहने कृते। सवनीयस्य निर्वाप इराभूत्यंतमंत्रं तु। आशिरादिपवित्रं तेष्वारास्त्रावंपति स्तिह। ये देवो द्वे धरित्वात्मापु

ष्ट्योर्वीद्रविसोमच ॥ ऋतो स्यात्मा ऋताः पुष्टिपेद्रविश्वेष्टतः लुपुषः वाक् जागवदेवसुदीतिरायुषे पंचायुवे पंचसखास्तुते ग्रीशक
र्मिः ॥ इत्यविष्णोत्वघाग्नी घ्रा लंकृद् हतः ॥ स्याता सुवेण पृषदायस्येत्याह दयाभिघारणात्री अघ्रयुरायेन तु मार्जनाते सोमः पवि
त्रं कलशो प्रियण ॥ इन्द्रर्षिन्द्राः वरुणो तथेन्द्रा बृहस्पतिः स्यान्मरुतस्तथैव ॥ त्वष्ट्रेद्रविष्णुच तथाग्निजालवेदाः क्रमास्तुश्चमसेषु
देवताः ॥ तृपंतामित्यथा उग्राद्यवं जिनमतः परं ॥ शेषभक्षं पुरोडाशं विना सर्वे च सादिताः ॥ स्वकीयचमसानां रूपश्चात् प्रमावुप
क्षिपेत् ॥ प्राचीना वीतिनः सर्वे स्वीयपिहृत्वदेशं पतिः सूर्यत इत्युक्ता सर्वे यज्ञोपवीतिनः ॥ प्राजापत्येन तिष्ठते स्वीये देशं स होत्रकाः ॥
तथामेव संभ्रागो वैश्वदेववेदे दिडा ॥ ग्रहादोत्रक्षणांनु प्रभक्षणं वाभि मर्शनं ॥ नाराशांसाः सर्वभक्षाः सौम्ये स्यात्यजिने तश्च ॥ राशां
हृशोपलांचवर्जयित्वा रूपश्चिमे ॥ प्राग्नीमेव पुरस्तात्तुं पवित्रा कृहसंमृशि ॥ यज्ञयोगं विने वस्या ध्रुवो स्याद्र्द्रुवस्ततः ॥ अंतरा
श्रूपमग्निर्चक्षिणातिहरेत्सुचो ॥ पंचहाता वदनात्प्रोड् वै प्रत्यभिधारणं ॥ उददुः तीत्यहोमांते यथेतं प्रतिगच्छति ॥ वृत्रहेत्यनुमं
त्रेच घृते दधिरसितिच ॥ पालीवतस्याभक्षंते पूतमृश विरुद्धते ॥ अग्निर्वैश्वानरो देवो मरुत च समाहुतो ॥ आग्नी घ्रादभिमाह
त्यहोत्री छउपयज्यजिः ॥ उक्त्वा पक्षे प्रथमं तु वाजिन प्रचारभक्षावथहार्ये जिनं ॥ पवित्रसंमार्ग इहापि विद्यते संकृ संदेशादभिग
म्यहृथते ॥ सुरव्याद्वितीयेषु तृतीययादिपुसदी क्षितेषु पृहव प्रयाजितं ॥ उन्नेत उन्नीत रिरी क्षित लिजामवेक्षणंते कलशात् प्रगृ
ह्यतत् ॥ मात्रेण वेदेः परतस्तु भक्ष आष्व विश्वादि सदी क्षितानां ॥ स्यान्मिंद्योरैकतरात्रमिंदा ती ह्री क्रियांते समुदक्षमेति सो
मं त्वष्ट्ये जध्वनिडासं ॥ पालिवेदा ॥ सिरस्वभेदादियथेतरवित्तमखिलं पंचध्रुवाय्या घनं ॥ घातृ प्रजापतिस्त्वष्ट्रविष्णवः प्रथ

६

माहुतौ । इंद्रत्वाष्टाग्नि विश्वे ग्निः क्रमाक्षेपं पशुक्तवत् । घातारातिरभि रित्रबेषयुगली मूहाकृपालोन्मुचिः शूलोद्वासनविष्वतिक्रममु
 खं चार्गे ब्रंगो मङ्गपानमः स्वतुभ्यश्च नयज्ञवृष्टी प्रेषस्तथो ब्राह्मणतर्पणार्थः । अग्नीं नरादीदमथ प्रशास्तं ब्रह्मावनिः कामतिवसातो
 क्तौ । अथाप्रबंजसदसोय प्रेतंततोभिनेंद्रेण सवाक्तशेषः । याजादिने धं त्यथ वेद वे षोपया दितप्यखनिनीप्यलेपं । अग्निच्ये प्रणी
 ताचकरत्वा पुनक्तिपाशित्रपत्राणि च वर्जनानि । स्तब्धास्तुवाद्याहवपत्तिवर्जनप्रोक्षणीनामभिपूर्तिरिष्टा उदकत्कपोदूह्यनिनीयस
 र्वा ततश्शेत्यादिनचाद्दि राध । चतुर्गृहीतानि च जामदग्ने र्यदानुयाजौ प्रथमाद्गणोद्भौ । तथा द्वितीया उपमृत्यया दित्यजन्त्यवित्रे इव
 मादिकुर्यात् । अरुं कृतिनेककपालधर्मा माद्यं तु तूष्णीं मिहनामि मृष्टिः । उत्खेदनादित्रयमायुतादेत्यस्मिंश्च पाके ह्युयाचतस्मि
 न् । पत्न्यासहोतुं निधनेनानंतेसुर्ये तु न जिमद्वयमृद्यतेव । अभिष्टितः स्यात्पुसपत्तिकानां शिष्वात्तृणं खोदू मथा मनोसि । आण
 य्य चाग्नीदय उक्त आपासं मार्जनं स्फेनविधीयतेषां । आपोथ ^{युक्त} जलिमंत्रत्रयमिष्यते च । जुग्रे रनीकं घृतमुच्चरण्येत्स्वाहाय
 वात्रश्राय ततो वृहष्ठाः । भस्वादि कुर्यात्प्रवरस्यै नस्तु स्याद्यजे प्रयाजां चतुरो नवहि । तृतीयमिष्टोपमृतं समस्तमानीयते च
 तनुयाजपक्षे । इष्ट्याद्य भागीवरुणं दशादी इगुणाहते श्रीवरुणो यजेतां । गुणस्वके चिन्ह मददिनां विदार्थते स्विकृतो वदा
 नं । नारिष्टतः स्विकृति क्त्वाद्यं समाप्यते न्यत्र च खंडतंत्रे । विवृत इत्यादि च मेखलां तं कृष्णा जिनं वस्त्रमिति प्रविध्येत् । वि
 मुक्त्वा पुली स्वथमेव योक्तुं तद्द्वारजाले अपिसा प्रविध्येत् । खानं सुमित्रा अपिशुद्धयोस्थान्मंत्रत्रयांते जलिसेचनं च उपस्थि
 तिः प्रलसने तयोस्था द्पामसोमा दिसपत्तिकानां । देवंगमातं स्तरते ततश्च व्रत प्रवेशानहनं च पइश्राः । सुख्याग्निरेवाद्यमु

शुभं

३ तुल्लोकाभातिमंत्रत्रयमिष्यते च ३

जांतुयाम्यां पथ्यौत्तमैद्यामिह लुत्थ मन्य ^{कु} शारवात्रिमंत्रावृतमिष्टमत्रपरिस्तरापर्युलपास्तरादि। आलिप्यचमावपनीय
 वश्यां चरिस्तृणीत्तादिनिस्तुसकाले। धात्रेपुराडोत्राच ^{कु} स्तथैव प्रयुद्यनिर्वापमुखप्रयोगः। विप्रद्यपिष्टोपहनेषु देहोभृवा
 दिवोत्पृथुसतंडुलानि। अतंडुलेषूपहत्तप्रसेके विप्रद्यचेदं ^{कु} धि लौकिकंस्तु। अनानीपकर्मादिनिनीयलेपं प्रेषस्तनिध्नोग्रहणं
 ध्रुवायाः। अथापइत्तादिदकृष्णावर्जविष्णोरथं सन्नहनं वितत्या। सूर्योनि कृप्तिर्विद्युतीस्तरश्च ध्रुवासिचैतावथविष्कृत्यः स्त
 । उक्त्वापयस्यामिमंत्र्यस्तेमंत्रेण शिष्टान्यमिवाय दोहं। क्षिप्रं ^{कु} त्वाद्योर्वाजिनसेचनांतंमुद्दास्य धात्रादिततः प्रियेण। मंत्रक
 णैवसपंच होत्रादि मृश्यसर्वाण्यथपंच होता। इष्टापद्यस्यामथवापशौचे द्यागः परेषामपि मार्जनाते। ग्रंथी ^{कु} त्विसृ ^{स्य} स्तनलंस्तु
 दस्ये उपोषणं विश्वथदाकृयनः। जपूत्वाति मोक्षानिह्यज्ञवृष्टीत्वारोपयेषा जिहितं त्वरण्योः। सर्वाजनस्त्रानरणीषशेषात् प्राग्बंशके
 ये क्लृ ^{ता} श्रमवति। सहाग्निमिस्त्वद्यावसानमिष्टं निर्मथनं चापि विहृत्यवह्निं। पूर्णाहुतिः स्यादश्वत्थमाथमग्निहोत्रंततः स्यात्समयेद्वि
 लीयं। आधानकं स्याद्यदि सोमपूर्वमारभ्यतेत्र प्रथमाग्निहोत्रं। होमग्निहोत्रस्य लुकार्वावनिर्मन्वहोमोग्निरजस्तपसे। शारवाव्रतं
 प्रस्तर- - - दिने ध्रुमेथदं प्रज्ञाता चथकुंभिलेपः। शारवातिथिर्वत्सपृथ क्रियाचपरिस्तेदकर्मणआदिमंत्रौ। स्युप्रोक्ष्यणीपंचपु
 रःस्तुगाद्याग्रथौकैडक देहपात्र। कृत्वापवित्रेयजमानवाचंसर्व्यभक ल्लोक्षणदेहकृत्यं। येण त्विदग्निं द्रियममाग्नेतिचपंच
 होता। पूर्णाहुतीरात्रिमतीत्येवत्स्या पूर्णाहुतेराहवनीयाव। कांतिं व्याहतिमिश्चहुत्वा। ततश्च पूर्णाहुतिहोमइष्टः। लौक्यदं शोत्र
 यनंचहेयं प्रेषस्मिध्नोग्रहणं ध्रुवायां ॥ ६० ॥ इत्यग्निष्टोमकारिका ॥ ६ ॥ शुभमस्तु ॥

मथा प्रति रोचिता पाद्य कृष्णा प १०-५३